

andre Love. Man vil have, at der skal optages i Loven, hvad det er, man vil bestemme, og jeg synes, det er rimeligt at affatte Lovene saaledes, at de, der skulle bruge dem, kunne se, hvad det er, man vil bestemme. Men jeg vil nok sige, at der er ikke noget Menneske, medmindre han er Jurist og endda meget inde i Arveretten, der kan forstaa, hvad det skal sige: „Den Testationsret, som efter Lovgivningen tilkommer Besiddere af Landejendomme med Tilliggende af 1 Td. Hartkorn og derover, skal for Fremtiden ogsaa tilkomme Husmænd paa Landet“. Der er saa meget mindre Grund til at henvise til denne lange Række af yderst vanskeligt forstaaelige og indviklede Lovbestemmelser, som man, hvis man vil skride til en ekstraordinær Testationsret for Husmænd paa Landet, kan gøre det i to Linier uden Hensyn til noget som helst. Hvis dette Lovforslag derfor skulde komme til en Udvalgsbehandling, vil jeg anbefale det kommende Udvalg at give det en anden Affattelse, saa at det klart og tydeligt indeholder, hvad det er, man tilsigter. Jeg skal tilføje, at det er en given Ting, at hvis Loven bliver affattet, som her er foreslaaet, og hvis man saa vil bruge den, hvad jeg ikke tror, man vil, vil det afføde en Uendelighed af de mest tvivlsomme Retstrætter, som kan tænkes. Det er ikke saadan at finde ud af Forordningen af 1837 og de andre Love.

Holm: Dette lille Forslag om Husmænds Testationsret er saa naturligt og ligetil, at man ikke skulde antage, der kunde blive nogen Vanskelighed for dets Vedtagelse, hverken i dette høje Ting eller i det høje Landsting. Virkningerne af en eventuel Lov som den, der ved dette Forslag skulde se Dagens Lys, bliver næppe vidtrækkende. Jeg har ikke sporet synderlig Virkning af Testationsretten overfor Gaardmænd eller andre oppe hos os, og jeg antager, at denne Lov heller ikke vil faa videre Betydning, men der er heller ingen Grund til, at Husmænd, der som Selvejere eller Arvefæstere besidde Ejendomme, skulle have en Særstilling overfor Bøndergaarde, bebyggede Hovedgaardsjorder eller større Landejendomme, der ikke ere Sædegaarde, for hvilke sidste der

findes særlige Bestemmelser. Ifølge Lov af 22. April 1904 § 22 og senere af 30. April 1909 ere Reglerne for Selvejerbønderes Testationsret anvendelige paa testamentariske Dispositioner over de i Lovene omhandlede Huse med Tilbehør, som have erholdt Laan af Statskassen, altsaa de saakaldte Statshuse, hvilken Bestemmelse jeg anser for at være ganske fornuftig, og jeg kan aldeles ikke indse, hvorfor der ikke ogsaa kan være en saadan Testationsret for andre Husmænd.

At Testationsretten kan have sine Skavanker, er jeg ikke blind for, og efter hvad jeg har hørt af den ærede sidste Taler, ere Virkningerne heller ikke betydelige. Navnlig kan jeg se Skavankerne overfor de meget store Gaarde, men dette Spørgsmaal ligger ikke for, og jeg skal derfor ikke komme nærmere ind derpaa. Men jeg vil tro, i alt Fald efter hvad jeg for Øjeblikket kan indse, at Testationsretens Opretholdelse for Bøndergaarde og dens Vedtagelse nu for Husmænd er fornuftig ikke alene for Standens Skyld, men ogsaa for Landets Fremtid, for saa vidt det kan faa nogen Betydning, og jeg tror, det kan have mere Betydning, end man ser eller ved statistiske Oplysninger kan godtgøre. Jeg tror, at denne Testationsret kan have nogen moralsk Betydning i Familien og nogen økonomisk Betydning for Landbostanden set paa langt Sigte. Dette, at f. Eks. en Søn kan vente at kunne paa nogenlunde rimelige Vilkaar overtage sin Forældreejendom, vil ofte holde ham til Hjemmet og saaledes bringe ham til at hjælpe sine Forældre helt igennem, som ogsaa antydet af den ærede sidste Taler. Det vil være til Gavn for hele Familien, selv om der ved den endelige Opgørelse tilfalder ham større Værdier end de andre Arvinger. Det har stor Betydning for Landets Fremtid, at Landmanden, Bonden, altsaa i denne Omtale Gaard- og Husarvingen, kommer til at sidde nogenlunde godt ved Ejendommen. Ved at sidde nogenlunde godt ved Ejendommen forstaaer jeg, at han ikke har større Laan eller flere Prioriteter end 1ste Prioritet. Det vil ogsaa være en heldig Udvikling, naar den Tradition kan opretholdes, at en Gaard eller et Hus kan blive i Familien, det giver Sammenhold og Støtte